

Muzeum a galerie Orlických hor v Rychnově nad Kněžnou

Výroční zpráva o činnosti 2009

Obecné a dlouhodobé úkoly

Prioritním úkolem roku 2009 byla příprava žádosti projektu **Centrum studií a prezentace krajkářského řemesla a umění krajky v Čechách**. Projekt byl směřován do Regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod, prioritní osy cestovní ruch a do oblasti podpory rozvoj základní infrastruktury a doprovodných aktivit v oblasti ČR. Již v roce 2008 byl záměr Muzea krajky ve Vamberku vybrán jako pilotní program (PAAK), což znamenalo, že tomuto projektu byla poskytnuta asistence Centra evropského projektování, a.s. při přípravě projektové žádosti.

Cílem projektu je provedení rekonstrukce a modernizace Muzea krajky ve Vamberku tak, aby mohlo dojít ke zlepšení podmínek pro odbornou práci, k rozšíření prezentačních možností a k zabezpečení základních potřeb návštěvníka. Expozice muzea by se rozšířila o celé jedno podlaží, pracovní zázemí by bylo přestěhováno do půdní vestavby, byl by zajištěn bezbariérový přístup pro imobilní občany. Výstavní prostory by byly modernizovány a vybaveny technikou (audiovizuální, informační) tak, aby návštěvník muzea měl možnost seznámit se s historií a současností krajkářství ve všech jeho podobách. Součástí interiéru by měla být i interaktivní dílna pro menšího návštěvníka. Součástí plánů je i napojení muzea na kanalizaci, výstavba výtahu a upravení venkovního prostoru.

Tato rekonstrukce by měla přinést zvýšení návštěvnosti a také by měla zvýšit odbornou prestiž muzea, které je jedinou odbornou institucí v ČR se zaměřením na odbor krajkářství.

Během roku 2009 bylo získáno stavební povolení, byly zpracovány rozpočty jak stavební, tak i vybavení interiéru, byly uzavřeny smlouvy o partnerství a ve spolupráci s projektovou manažerkou CEPu byly zpracovány a připraveny veškeré povinné přílohy žádosti, tak aby mohla být žádost o podporu v lednu 2010 podána.

Ředitelka organizace byla požádána CEPem, aby na seminářích pro žadatele o dotaci popsala zkušenosti se získáváním potřebných podkladů pro žádost (seminář v Liberci a Pardubicích)

Dále bylo muzeum požádáno Městem Rokytnice v Orlických horách o spolupráci na projektu Rekonstrukce bývalé sýpky, ve které by pak měla být expozice našeho muzea. Tento projekt byl připraven do stejného programu a stejné prioritní osy. Muzeum připravilo osnovu případné budoucí expozice (příroda a řemesla Orlických hor), podílelo se na přípravě rozpočtu interiéru, na přípravě smlouvy o partnerství mezi Městem Rokytnice v Orl. horách, muzeem a Správou CHKO Orlické hory, dále na předběžném vyčíslení nákladů po dobu udržitelnosti projektu. Žadatelem podpory je Město Rokytnice v Orlických horách a muzeum by mělo být nájemcem opravených prostor.

Jedním z nejdůležitějších úkolů muzea je , jak to vyplývá ze zřizovací listiny a legislativních předpisů, **péče o sbírkové fondy, jejich rozšiřování, evidování a inventarizování.**

Vzhledem k až neočekávaně příznivému vývoji v hospodaření organizace v prosinci 2009, bylo na jednání poradního sboru pro sbírkovou činnost dne 18. 12. rozhodnuto o nákupu krajek do Muzea krajky ve Vamberku a nákupu do sbírky Orlické galerie.

Do sbírky Orlické galerie byl zakoupen obraz ak. malíře Vladimíra Hanuše. Nákup je v souladu s akviziční strategií muzea, neboť malíř zastupuje mladší generaci regionálních umělců.

Sbírka Muzea krajky Vamberk byla obohacena o autorská díla: Jany Slámové – Růst krajky, Emilie Frýdecké – Stromy, Evy Damborské – Prchavé myšlenky a Ludmily Kaprasové – Netrpělivost žití.

I tyto nákupy jsou v souladu s akvizičním plánem muzea.

Na aukčním portálu Aukro bylo vydraženo 9 ks školních plakátů.

Do historické podsbírkky bylo zapsáno 91 inventárních čísel, čítajících 151 kus sbírkových předmětů (47 darů, z vlastního sběru pochází 90 kusů, 13 kusů bylo zakoupeno, 1 kus byl nález v depu.)

Do podsbírkky Orlická galerie byly zapsány 4 obrazy.

V archeologii bylo obsazeno 168 přírůstkových čísel zahrnujících 933 ks sbírkových předmětů. Jedná se o předměty z vlastních výzkumů (převážně zlomky keramiky).

Veškeré údaje za rok 2009 spjaté s vedením evidence sbírkových předmětů v přírůstkové knize jsou rovněž zapsány do Demusu - modul Evidence (vede se rovněž papírová evidence – karty)

Do modulu Demus- Katalog se průběžně převádějí záznamy ze systematické papírové evidence a jsou doplňovány o fotodokumentaci.

Dodávka dat na Ministerstvo kultury ČR do Centrální evidence sbírek (CESu) byla pravidelně odesílána.

Ze zákona č. 122/2000 Sb. a následných nařízení vlády ČR o ochraně sbírek muzejní povahy vyplývá povinnost **revidování sbírek**.

Dle plánu inventarizace sbírek muzea byly provedeny inventarizace spojené s kontrolou evidence a případným doplněním v modulu Demus:

Z plánovaných inventarizací historické podsírky .:

Proběhla inventarizace třídy 14 - svítidla a optika (celkem 439 ks – zrevidováno 300 ks),
12 – váhy a míry (celkem 209 ks - zrevidováno 36 ks),
8 - doprava (celkem 160 ks – zrevidováno 122 ks),
7 - živnosti, obchod (celkem 1319 ks – zrevidováno 1116 ks),
6 - domácí manufakturní,.. (celkem 818 ks –zrevidováno 718 ks)

Mimo plán proběhla inventarizace třídy 17 – C – kuřácké potřeby (celkem 1449 ks – zrevidováno 1297 ks), dohledán byl 291 ks ze třídy 5 – řemesla.

Z plánovaných inventarizací nebyla provedena inventarizace 6-P a částečně i tř. 11 z důvodu oprav stropů v depozitářích majitelem objektu.

Inventarizační komise: J. Zapletalová, RNDr. Halda, T. Sládek

Průběžně probíhá inventarizace třídy 6 – A - krajčářství (celkem zinventarizováno 725 ks sbírkových předmětů)

Inventarizační komise: M. Hulcová, P. Dyrťová, A. Kulhavá

Inventarizační komise ve složení Mgr. Voškerušová, T. Sládek a RNDr. J. Halda provedla inventarizaci přírodovědecké podsírky – tř. 23- C a 22- B – celkem 279 exponátů.

Byly zpracovány inventarizační zápisy s výčtem nedohledaných položek i s návrhy nápravných opatření.

Dále byl zpracován seznam dohledaných sbírkových předmětů z předchozích inventarizací.

Spolupráce s obcemi a městy rychnovského regionu

Muzeum a galerie Orlických hor trvale spolupracuje nejen s regionálními a celostátními organizacemi obdobného zaměření, ale i s městy i obcemi našeho regionu, tak aby plnilo své poslání jako vzdělávací a kulturní instituce regionu Orlických hor.

V roce 2009 spolupracovalo muzeum s Městem Rokytnice v Orlických horách na již výše zmiňovaném projektu Rekonstrukce sýpky, s Městem Kostelec nad Orlicí se rozvinula spolupráce na přípravě expozice města v prostorách zámku F. Kinského (otevřena by měla být v květnu 2010).

Na vyžádání městských úřadů se odborní pracovníci vyjadřují k územním plánům měst a obcí – k životnímu prostředí a přírodovědným lokalitám, archeologickým lokalitám .

Dlouhodobá je rovněž spolupráce s Javornicí (Památník Vojtěcha Sedláčka), Slatinou nad Zdobnicí (galerie), Vamberk (Krajčářské slavnosti, Rychnov nad Kněžnou (pravidelné zapůjčování betlémů na tradiční výstavu, poskytování fotodokumentace pro památkovou péči, Dny evropského kulturního dědictví (12.9.)

V rámci oslav Obce Potštejn byla prezentována archeologická činnost na hradě. Rovněž pro oslavy v obcích regionu byly poskytnuty fotografie do publikací k těmto výročím (Hřibiny – Ledská, Slemeno, Libel,...).

V rámci Poláčkova léta propůjčuje muzeum své prostory (synagogu) i personál k zajištění koncertů vážné hudby.

Rovněž spolupráce s redakční radou Městského zpravodaje Kostelce nad Orlicí neustala a obohacuje i činnost muzea o nové poznatky a muzeum naopak vyhledává a poskytuje informace ke zveřejňovaným článkům)

Spolupráce s ostatními vzdělávacími institucemi

Dlouholetá je spolupráce s Městskou knihovnou v Rychnově nad Kněžnou i Městskou knihovnou v Kostelci nad Orlicí v oblasti práce s regionální literaturou. V součinnosti s Městskou knihovnou jsou pořádány přednášky na dohodnuté téma (archeologické výzkumy v regionu, barokní památky..)

Mnoho let se muzeum zapojuje do projektu Villy nový Okno do minulosti. Ten spočívá v kombinaci návštěv klasických muzejních expozic a návštěvy střediska experimentální archeologie v Uhřínově .

Tradiční je spolupráce s DDM v Rychnově nad Kněžnou při organizování biologických olympiád (21.4. a 29.4.), kde muzejníci zasedají v porotách a pořádají přednášky pro děti (hodnocení 31 samostatných prací a vstupních úkolů , hodnocení soutěžních testů).

Na setkání kronikářů regionu , které pravidelně pořádá Státní oblastní archiv v Rychnově nad Kněžnou byli účastníci seznámeni s možnostmi spolupráce s muzeem.

Muzeum se snaží prohloubit spolupráci se školkami a školami v regionu. Školy jsou zvány na různé akce v muzeu a dle jednotlivých požadavků jsou pro ně pořádány přednášky v souladu s učebními osnovami a plány (paměťové instituce – ZŠ Javornice, ZŠ Kostelec nad Orlicí, interaktivní výstavy v galerii, návštěvy archeologických výzkumů)

Spolupráce s obdobnými zařízeními

Jednotliví odborní pracovníci navazují kontakty s partnery z podobných zařízení tak, aby si mohli vyměňovat zkušenosti a získat nebo poskytovat pomoc při řešení obdobných problémů. Pan V. Jarý dlouhodobě spolupracuje s knihovnou Národního muzea v Praze, základní knihovnou AV ČR. Botanik Josef Halda se aktivně zapojuje do přípravy každoročních Bryologicko- lichenologických dnů. Archeologové B. Dragoun a dr. Beková si vyměňují zkušenosti s archeology v Archeologickém ústavu v Praze, v Národním památkovém ústavu v Pardubicích, i v jiných muzeích .

Pracovníci muzea se rovněž pracují v oborových komisích muzeí v rámci AMG /např. oborová komise knihovníků, konzervátorů, archeologů, botaniků/

Odborní pracovníci na vyžádání poskytují muzeím v širokém regionu i metodickou pomoc v oblasti archeologie (dr. Beková), knihovnictví (I. Krejčí,), starých tisků (V. Jarý), konzervátorské péče , či v oblasti výtvarného umění (dr. Jaroš – člen poradního sboru pro sbírky Muzea a galerie v Poličce, MM Ústí nad Orlicí a Regionálního muzea ve Vysokém Mýtě).

Velmi úzká je spolupráce nejen s regionálními muzei – Muzeum turistiky a zimních sportů v Deštném v Orlických horách (výměna putovních výstav, zapůjčování předmětů), Městským muzeem Dobruška (projekt židovských památek).., ale i s muzei jiných regionů (Muzeum Mladoboleslavska, Technické muzeum v Brně – spolupráce při výstavě Kovářičku, kovářičku, okovej mi mou nožičku, Městské muzeum Žamberk – zápůjčka betlémů, Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě – výstava Česká krajka, Krkonošské muzeum v Jilemnici – výstava Česká krajka, Městské muzeum Ústí nad Orlicí – zápůjčka Orlického skla.

Rovněž na dobré úrovni funguje spolupráce s ostatními regionálními muzei Královéhradeckého kraje – pracovníci si vyměňují zkušenosti a informace z jednotlivých oborů. Muzea si zapůjčují sbírkové předměty na výstavy.

V roce 2009 bylo vystaveno 12 výpůjčních reverzů z fondů muzea a v nich bylo evidováno 405 ks sbírkových předmětů, dále 2 reverzy z fondů Muzea krajky ve Vamberku s 570 předměty.

II. Specifické úkoly jednotlivých oddělení

Oddělení vědeckovýzkumné:

Botanici: Mgr. Voškerušová , RNDr. Halda

Průběžné doplňování počítačové databáze "**Rozšíření zvláště chráněných a ohrožených druhů vyšších rostlin regionu**" , která mapuje výskyt téměř 1000 ohrožených a fytogeograficky významných druhů vyšších rostlin květeny regionu a druhů zvláště chráněným. Cílem této databáze je poskytování bibliografických informací pro badatele. Rozsah 543 počítačových stran.

Přepis téměř 400 hesel přírodovědné databáze Významné lokality regionu do databáze **Vlastivědná charakteristika lokalit regionu Orlických hor a Podorlicka**, ve které jsou lokality regionu upořádané abecedně pod svými místními a pomístními názvy. Vlastivědná charakteristika jednotlivých lokalit je doplňována o informace o jejich historii, památkách, významných osobnostech, pověstech, lidových zvycích, památných stromech, přírodě a mnohde i současnosti. Do databáze byla v průběhu roku rozepisována i muzejní evidence fotografií (neg. i poz.). Databáze čítá 253 počítačových stran a obsahuje přes tisíc lokalit širšího regionu Orlických hor a Podorlicka. Je využívána regionálními badateli.

Průběžně je rozšiřována ještě počítačová databáze **Rostlinná společenstva regionu a Lidové názvy rostlin regionu**.

Pokračovala terénní inventarizace VKO Horecká stráž a VKP Tůně ve Struhách u Čestic, byla zahájena inventarizace lokality V Rybníkách u Synkova..

Publikování článku o prof. Karlu Kopeckém

Další botanik je odborníkem na mechy a lišejníky. Provádí inventarizaci a evidenci herbářových položek lišejníků do muzejního herbáře, terénní sběry nejen v regionu Orlické hory, jejich zpracování a následné publikování. Průběžně probíhá sběr, determinace, herbářování a fotografování lišejníků. Mikroskopování a revidování položek rodu Verrucaria z herbáře J. Malička a J. Vondráka.

Průběžně je doplňována a aktualizována počítačová databáze Červený seznam lišejníků – www.jjh.cz.

Účast na Bryologicko-lichenologických dnech 16.-19.4. 2009 ve Svatošských skalách u Karlových Varů, organizoval ing. Petr Uhlík z muzea v Sokolově a ve dnech 24.-27. 9. v Nasavrkách Železných horách (Muzeum a galerie Orlických hor bylo spoluorganizátorem).

Příprava a vedení lichenologické exkurze pro Východočeskou pobočku ČBS v přírodní rezervaci Houkvice u Třebechovic 25. dubna 2009

Práce na scénáři putovní výstavy Tajemný svět lišejníků, která se uskuteční v roce 2010 v Západočeském muzeu v Plzni (doplnění fotografií, modelů...).

Část výstavy Tajemný svět lišejníků byla instalována v Zemědělském muzeu ve Valticích.

Zpracovávání výsledků výzkumu lišejníků Sudet pro připravovanou studii , která by měla být publikována v Actech musei Richnoviensis.

Redakční práce na sborníku OHP a Acta musei Richnoviensis.

Archeologie: PhDr. Martina Beková, Bohumír Dragoun

Plošné a systematické výzkumy

Od dubna do poloviny listopadu probíhala rekonstrukce náměstí v historickém jádru památkové zóny v **Novém Městě nad Metují**, spojená s totálním odkryvem celé plochy náměstí a jejím snížením cca o 50 – 60 cm. Získané poznatky se dají zhruba rozdělit do dvou horizontů – byla nalezena časná fáze vývoje města před pernštejnskou přestavbou – původní linie zástavby, podloubí ještě na dřevěných sloupech, původní, po staletí fungující studna na puklinovou vodu, hliníky na omazávky domů po požáru, dřevěné vodovody. Podařilo se získat vedení města pro myšlenku zpřístupnění nalezené cisterny pro veřejnost, rekonstrukční práce již probíhají.

Dalece významnější je ale starší horizont osídlení, období počátku doby železné, kdy na skalní questě, dnes obsazené jádrem města, existovalo hradiště popelnicových polí. Podařilo se prozkoumat jeho vnitřní zástavbu – kúlové stavby – pravidelně uspořádanou kolem volného prostoru, období dnešního náměstí. Do ucelené představy bylo možné tyto nálezy zahrnout i vzhledem k několika doprovodným akcím překládek přípojek, které poznatky o ploše osídlení doplnily (ČEZ – celková rekonstrukce sítí a jednotlivé pokládky Aqua servisu). V sídlištní vrstvě bylo nalezeno kromě množství zlomků keramiky též několik bronzů, ve zvláštní jámě pak bronzový kovolijecový depot zlomků. Při okraji sídliště bylo prozkoumáno i několik pohřbů, jeden z nich překrytý štítem.

V rámci programu PPZAV pokračoval záchranný výzkum v **Solnici**, na českoobrátském pohřebišti z pol. 16. a poč. 17. stol. Zkoumán byl prostor po přístavbě vily (po demolici), bylo zde nalezeno pokračování základu zdi, zkoumané v minulém roce. Její linie v pravém úhlu zatáčela pod vilu, obkružovala obvod pohřebiště, čímž byla definitivně určena jako nedokončená obvodová zeď hřbitova.

Ze stejného programu byl financován i záchranný výzkum na stavbě rodinného domku v **Rychnově nad Kněžnou**, ve svahu za Starou poštou. Objeven a zdokumentován byl zasypaný sklep již neexistujícího stavení, zaniklý na přelomu 17. a 18. stol.

Z dalších akcí, i když svým rozsahem drobnějších, je třeba jmenovat **Kostelec** – přístavbu Elektry Janeček (časně novověká situace), tamtéž přístavbu DVÚ s pozůstatky osídlení kultury popelnicových polí a časného novověku, plošný odkryv na okraji městiště ve **Dvoře Králové** (pouze sídlištní aktivity v podorničí).

Dále byl zahájen záchranný výzkum na přístavbě městského úřadu v **Týništi nad Orlicí**.

Ostatní záchranné výzkumy - hl. liniové stavby

I v roce 2009 byl zabezpečován archeologický dohled na všech liniových a větších stavbách okresu Rychnov n. Kn., větší část staveb okresu Ústí n. Orlicí, dozorována byla i památková zóna Nové Město. Celkem bylo dozorováno 153 účtovaných akcí (včetně výše uvedených plošných) a 73 tzv. neinvestičních výzkumů.

Průběžně byly zpracovávány závěrečné nálezové zprávy, které byly odeslány Archeologickému ústavu AV ČR v Praze.

Byla dodávána data do programu centrální databáze ARCHIV
Poskytuje služby badatelům - konzultace diplomových prací.

Ke všem akcím je vedena dokumentace.

1x měsíčně byla zpracovávána hlášení pro regionální archeologickou komisi (VRAK) s přehledem prováděných staveb a uzavíraných smluv

V archeologickém depozitáři byla započata příprava k revizi fondu.

Zpracování starých tisků

Vzhledem k odchodu knihovníka starých tisků pana Jarého do důchodu v polovině roku 2009 a neobsazením tohoto místa bylo zpracování fondu starých tisků pozastaveno. Je zpracován stávající fond a bylo ukončeno zpracování kramářských tisků.

Služba pro badatele zůstala zachována a zajišťuje ji knihovnice.

Etnografie- zkrácený úvazek – Mgr. Prokopcová a po jejím odchodu Mgr. Martina Rejzlová

I toto pracoviště prošlo v průběhu roku změnou. Z důvodu dlouhodobé studijní zahraniční cesty odešla z muzea na vlastní žádost etnografka M. Prokopcová. Po delší době nastoupila nová pracovnice – absolventka oborů muzeologie a etnologie. Ovšem i ta pracuje na zkrácený úvazek.

Před svým odchodem připravila ještě připravila Mgr. Prokopcová výstavu Psí život – scénář, zápůjčky exponátů a částečně se ještě podílela na instalaci výstavy.

V muzejním periodiku Acta musei Richnoviensis – sect. hist byla publikovaná studie Psí známky.

Zpracovávání sbírkové evidence předmětů náležejících do etnografické sbírky, včetně fotografické dokumentace a podkladů pro evidenci (kontrola darovacích, hospodářských smluv)

Převod papírové systematické evidence do počítačové databáze DEMUS, zpracovávání podkladů pro CES (nová pracovnice prošla individuálním školením v MZM v Brně)

Spolupráce se sbírkovým oddělením při inventarizaci sbírek, zprostředkovávání SP badatelům

Příprava a realizace výstavy „Vánoční zvyky“ při příležitosti vánočního jarmarku.

Oddělení správy sbírek:

Správa depozitářů – pí Zapletalová

Velkou část pracovní náplně tvořila soustavná práce se sbírkovými předměty (vyhledávání na výstavě a jejich následné uložení, sledování jejich stavu, revize, poskytování informací pro badatele...)

Spolupráce při přípravě výstav – výběr předmětů (Kováříčku, kováříčku ... 104 ks SP, Obrázky z mejch nespočetnejch cest 397 ks SP, Psí život...)

Průběžně byl sledován stav sbírek - samozřejmostí je měření teploty a vlhkosti v depozitářích a jejich vyhodnocování a podávání návrhů na preventivní konzervátorské zásahy.

Vystaveno bylo celkem 12 smluv o zápůjčce, v nich bylo zahrnuto 405kusů sbírkových předmětů, Dále byla k 31.12. 2009 provedena kontrola a prodloužení dlouhodobých smluv.

Soustavně jsou doplňovány údaje do databáze DEMUS - formulář Evidence, průběžně jsou inventarizovány předměty dle jednotlivých tříd.

Vedení evidence řemeslníků zabývajících se tradičními lidovými řemesly – využití při přípravě vánočního jarmarku.

Konzervátorská dílna – pan T. Sládek

Konzervátorská dílna slouží především k základnímu ošetření sbírkových předmětů, čištění a konzervaci nově získaných SP, dále konzervaci předmětů pro vlastní výstavní činnost V roce 2009 bylo pro výstavu Kovářičku,.. ošetřeno 30 ks SP z kovů (otryskováno či vyčištěno ultazvukem a napuštění konzervačními prostředky).

Další předměty byly ošetřeny pro výstavu v galerii – vyčištění a retuše rámu.

Bylo dokončeno zpracování souboru keramiky z archeologického výzkumu na Lanšperku a na hradě Potštejně. Z detektorového průzkumu hradu Potštejn byly ošetřeny archeologické nálezy – hroty a šipky – cca 30 kusů.

Z velkého plošného archeologického výzkumu náměstí v Novém Městě nad Metují byl ošetřen soubor cca 40 předmětů z bronzu (srpy, sekery...), dále jsou postupně ošetřovány bohaté nálezy keramiky. Bylo započato konzervování nálezů z průzkumu na Homolce.

Ke každému konzervátorsky ošetřenému předmětu je vedena dokumentace popisující prováděný zásah doplněna fotografiemi zachycujícími postup práce.

Ve spolupráci s botaničkou organizace byla provedena kontrola preparátů Plachetkovy sbírky – celkové preventivní ošetření, byla navázána spolupráce s preparátorem k získání poznatků s praktickým prováděním preparace.

V depozitářích je pravidelně sledován stav uložených sbírkových předmětů a jsou vytipovány předměty k ošetření.

Průběžně se doplňují dokumentace bezpečnostních listů pro chemické látky používané v muzeu.

Knihovna

Hlavní náplní oddělení je budování fondu regionální a studijní literatury – akvizice, katalogizace. Zapsáno bylo 155 přírůstků, počet výpůjček 1501 KJ.

Rekatalogizováno a nově zpracováno bylo 1042 záznamů v bázi analytického rozpisu – články ze sborníků a periodik a v katalogu knih.

Knihovna své služby poskytuje nejen pracovníkům vlastní organizace, ale je přístupná i pro badatele z řad studentů a ostatních zájemců a poskytuje služby dle platného knihovního zákona v rozsahu a za podmínek knihovního řádu.

Na vyžádání byly zpracovány rešerše na dané téma /především k regionálním osobnostem a událostem, památkám a místům .../dějiny Potštejna, osobnosti Kostelecka, staré tisky v regionu,,,) knihovny každoročně využívá i několik studentů – bakalářské a magisterské práce.

Pokračuje spolupráce s Městskou knihovnou v Rychnově nad Kněžnou hlavně s uspokojováním služeb uživatelům ohledně regionální literatury a dat. Informace uživatelům jsou poskytovány i s využitím jiných muzejních fondů (archiv, sbírky).

Potřeby odborných pracovníků muzea jsou řešeny i prostřednictvím MVS (meziknihovní výpůjční služba)

Funkci knihovnice vykonává ředitelka organizace.

Fotolaboratoř – J. Ouřada

Fotolaboratoř zajišťuje zhotovování fotografií z archivu negativů a pozitivů MGOH a reprodukce z archivu pozitivů pro výstavní, publikační, propagační, kulturně výchovnou, badatelskou a výzkumnou činnost. Průběžně jsou dokumentovány přírůstky do sbírek a terénní akce pracovníků (botanika, archeologie, etnografie..) – zhotoveno celkem 7 126 snímků (analogových i digitálních, negativy a pozitivy)..- z toho např. digitalizace negativů (skleněných desek) z archivu muzea inv. č. 1000001 – 100330 , což je 349 snímků

Fotograf muzea zajišťuje i služby pro badatele (např. pracovníci Městského úřadu – vyhledávání z fotoarchivu pro památkovou péči – původní vzhled budov ve městě, Muzeum Jaroměř – digitalizace starých negativů z fondů muzea, poskytnutí fotografií pro informační panely procházky po stopách Karla Poláčka....).

Mezi každodenní úkoly patří kontrola a výběr ohrožených starých negativů a pozitivů a následné zhotovení reprodukcí a kopií z těchto fot. sbírek, evidence a následné vhodné uložení přírůstků.

Orlická galerie

Prvořadým úkolem pracovníků pobočky je péče o sbírky a zajištění výstavní sezóny.

Dlouhodobé jsou zápůjčky kreseb a grafiky V. Sedláčka do Památníku Vojtěcha Sedláčka v Javornici a zápůjčka obrazů do Galerie P. J. Selichara v Rybné nad Zdobnicí – pravidelná kontrola stavu zapůjčených děl.

Badatelům z řad studentů a institucí byly poskytnuty informace prostřednictvím mailu nebo v osobním jednání.

Muzeum krajky Vamberk

Jedním z nejdůležitějších úkolů byla příprava dokumentace pro žádost o finanční podporu z EU v dotačním regionálním operačním programu NUTS II Severovýchod v prioritní ose cestovní ruch. Byl připravován projekt s názvem „**Centrum studií a prezentace krajkářského řemesla a umění krajky v Čechách**“. Cílem tohoto projektu je, aby se muzeum po provedení celkové rekonstrukce a modernizace stalo opravdu evropskou institucí, která může návštěvníkovi nejen z ČR představit krajkářství v celé jeho šíři.

Zodpovědné osoby ředitelka muzea, vedoucí pobočky MKV:

Vedoucí pobočky se rovněž podílela na přípravě případné náplně budoucí expozice v Rokytnici v Orlických horách a na jejím výtvarném řešení

Práce se sbírkovými předměty: probíhá průběžná revize SP spojená s inventarizací záznamů II. stupně a jejich převod do databáze DEMUS, opravy nesrovnalostí v evidenci, zároveň se evidují a digitalizují nové přírůstky (vlastní sběr, dary a byly zakoupeny 4 sbírkové předměty)

Pro spisovatelku Marii Kubátovou byly zpracovány podklady pro jí připravovanou knihu O krajkách (pro vleklou nemoc autorky k dokončení a vydání nedošlo).

Muzeum se velkou měrou podílelo na zajištění Krajkářských slavností (text do almanachu, úprava plakátu, pomoc při instalaci doprovodných výstav) a zároveň již připravovalo propozice na V. Bienále české krajky 2010 (projednání změn v soutěžních kategoriích, rozeslání přihlášek a formulářů)..

Sbírky MKV byly prezentovány na výstavách Česká krajka v prostorách muzea v České Lípě a v muzeu v Jilemnici. Pracovnice muzea nejenom exponáty vybraly, připravily doprovodné texty, ale výstavu i nainstalovaly a v Jilemnici byla pro vernisáž připravena i ukázka paličkování.

Pracovnice muzea se podílejí na realizaci výstav nejen v MKV ale i celého muzea. Vedoucí MKV je zároveň výtvarnicí muzea.

III. Kulturně výchovná činnost

III. 1. Výstavní činnost

1. Expozice OMOH - I. patro Kolowratského zámku

Výstavní prostory jsou v prvním patře Kolowratského zámku.

Sever a Jih – České polární výzkumy

(3.duben – 30. květen)

Hlavním cílem výstavy bylo seznámit veřejnost s dnes ekologicky velmi naléhavou tematikou polárních oblastí a s minulou i současnou rolí české vědy v jejich výzkumu.

Na realizaci této výstavy se podílelo Krkonošské muzeum Správy KRNAP ve Vrchlabí, Moravské zemské muzeum Brno, regionální badatelé aj. Výstava byla doplněna o informace dotýkající se našeho regionu (dopad doby ledové na náš region, severští ptáci z našich sbírek..)

V rámci této výstavy byla pro studenty připravena přednáška našeho předního antarktického badatele ing. Stanislava Fischera (účast 55 studentů)

Kováříčku, kováříčku, okovej mi mou nožičku

(17. červen – 30. srpen)

Výstava s podnázvem Kováři a podkováři v Českých zemích měla seznámit návštěvníka s kovářstvím a podkovářstvím prostřednictvím obrázků, ukázek nálezů z archeologických vykopávek, muzejních sbírek i replik středověkých zbraní.

Díky bohatým sbírkám rychnovského muzea se mohli návštěvníci seznámit s celou škálou kovářských výrobků. Vedle historických fotografií kováren z Podorlicka jsou instalovány např. ukázky částí renesančního brnění, mečů, středověkých a novověkých zámků a klíčů, okovů z městské šatlavy, mříží, vývěsních štítů, koňských i dobytčích podkov apod. Pro doplnění jsou na výstavě představeny i repliky středověkých a novověkých zbraní z dílny Lubomíra Hamříka, uměleckého kováře z Letohradu. Součástí výstavy byl i doprovodný program pro rodiny s dětmi s názvem **Kovářská tovaryšská zkouška**, v němž si děti mohly ověřit své znalosti, které načerpaly na výstavě a po absolvování mohly získat **Vysvědčení o výsledku tovaryšské zkoušky**.

Psí život aneb Vybrané kapitoly ze života psího druhu

(18. června – konec listopadu)

Výstava sestavená z exponátů několika muzeí, institucí i soukromých sběratelů nás seznámila s historií lidského soužití s psím druhem od historie (pes ve starověkém Egyptě, v římském období, na šlechtickém sídle či pes pracovní) až po současnost.

Součástí zahájení výstavy byla ukázka psích agilít a po celou dobu byl připraven doprovodný program pro děti ve formě soutěžního kvízu.

Josef Korejz Blatinský – Obrázky z mejch nespočetnejch cest

(15. září – konec listopadu)

Výstavu muzeum připravilo k 100. výročí narození a 20. výročí úmrtí významného regionálního malíře, písmáka a kronikáře. Výstava mapovala jeho život a činnost a přiblížila nám tuto svéráznou osobnost ve všech aspektech jeho konání. Výběr materiálů vycházel z bohatého fondu našeho muzea, který v diplomové práci dobře popsala a roztříbila K. Podzimková, která se rovněž podílela na scénáři této výstavy.

Vánoční zvyky - výstavka připravená pro návštěvníky jarmarku

I když se muzeum snaží připravit návštěvnický lákavé výstavy, tak se zatím nepodařilo snižující se návštěvnost zastavit. Většina výstav je doplněna i programem pro děti a výstavy jsou propagovány na školách a v denním tisku. Návštěvnost je asi ovlivněna i nabídkou několika prohlídkových tras zámků.

Návštěvnost : 2 886 osob

2. Galerie - II. patro Kolowratského zámku

Stálá expozice

Byla v roce 2009 otevřena 30. dubna a byla rozšířena dlouhodobou zápůjčkou z majetku města Rychnov nad Kněžnou (Lumír Nedvídek, 3 obrazy), Jiřího Kaloče (Jiří Kaloč, Milénium), novou akvizicí (Antonín Hudeček, Podzim v parku častolovického zámku) a obrazy z deponitáře OG (Antonín Hudeček, Augustin Ságner, Jan Slavíček, Miloslav Holý, Miloslav Hégr).

Výstavní činnost

V roce 2009 uspořádala Orlická galerie celkem devět výstav. Pro jejich realizaci využila jak vlastních sbírkových fondů OG, tak také fondů MGOH a jiných institucí a zápůjček od soukromých sběratelů a vystavujících autorů. Výstavy byly realizovány na ploše cca 560 m². Osm výstav bylo zahájeno vernisáží s kulturním programem. V rámci výstavního programu byla připravena řada akcí pro veřejnost a žáky a studenty místních škol.

Zapomínání malíři Orlických hor

(Václav Seidl, Otakar Sedloň, Jindřich Šimek)

(30. dubna až 15. června 2009)

Pod tímto názvem byla 30. dubna otevřena výstava tří malířů - krajinářů, kteří se ve své tvorbě soustředili na motivy z Orlických hor. Výstava byla sestavena ze zápůjček z majetku MGOH, města Rychnov nad Kněžnou, Selicharovy obrazárny v Rybné nad Zdobnicí, dědiců malířů a od soukromých sběratelů. Výstava připravena ve spolupráci s městem Rychnov nad Kněžnou. Výstavu uvedl PhDr. Karel Jaroš.

Z grafického díla Vladimíra Boudníka

(30. dubna až 15. června 2009)

Pod tímto názvem byla 30. dubna otevřena výstava dvou desítek grafických listů Vladimíra Boudníka z let 1958 až 1967. Soubor byl zapůjčen ze sbírek Galerie výtvarného umění v Havlíčkově Brodě. Výstavu uvedl PhDr. Karel Jaroš.

O našich jménech

(JAK SVATÝ PROKOP ORAL S ČERTEM A PROČ DRŽÍ SVATÁ KATEŘINA V RUCE MEČ)

(12. května až 6. září 2009)

Na vystaveném souboru obrazů a soch nejznámějších světců z 18. a 19. století ukazovala výstava, určená především školám a mladému návštěvníkovi, souvislost mezi rodným (křestním) jménem a jeho patronem. Soubor sestaven ze sbírek MGOH, Městského muzea v Ústí nad Orlicí a Městského muzea v Žamberku. Původní workshop umožňoval dětem seznámit se prostřednictvím úvodního slova a při řešení herních testů a úkolů s postavou jejich patrona, jeho životem a způsobem jeho zobrazování. Bez vernisáže.

Orlické hory v díle Jana Trampoty

(18. června až 13. září 2009)

Výstava jedné z nejvýraznějších osobností českého krajinářství 20. století byla připravena ke 120. výročí narození autora ze sbírek Orlické galerie, Galerie moderního umění v Hradci Králové a dědiců Jana Trampoty. Zahájena byla ve čtvrtek 18. června v 17 hodin. Výstavu uvedl PhDr. Karel Jaroš.

Obrázky z lásky na kámen malované (Litografie Ivy Hüttnerové)

(18. června až 30. srpna 2009)

Výstava litografií Ivy Hüttnerové byla připravena ve spolupráci autorkou a městem Rychnov nad Kněžnou a byla zahájena ve čtvrtek 18. června v 17 hodin jako programová součást Poláčkova kulturního léta 2009. Výstavu uvedl PhDr. Karel Jaroš, výstavou diváky provedla autorka.

Léto Maxe Švabinského (MOTIVY LÉTA A SLUNNÉ ARKÁDIE V GRAFICKÉM DÍLE MAXE ŠVABINSKÉHO)

(18. června až 13. září 2009)

Výstava koncipována jako připomínka jednoho ze základních témat tvorby MŠ. Soubor grafických listů, zapůjčený ze sbírky významného východočeského sběratele v koncentrované podobě a s důrazem na nejdůležitější etapy MŠ grafické tvorby dal příležitost návštěvníkovi opětovně se setkat s pestrou škálou bravurně zvládnutých grafických technik, se slavnými rozměrnými listy základního významu i s drobnými etudami na téma slunce, léta a vysněného ráje. Výstava byla zahájena ve čtvrtek 18. června v 17 hodin. Výstavu uvedl PhDr. Karel Jaroš.

Absolventi ZUŠ Rychnov nad Kněžnou z let 1975 až 2009

(11. září až 25. října 2009)

Výstava prací 16 absolventů rychnovské ZUŠ, kteří se po jejím dokončení nadále věnují profesionální výtvarné dráze nebo se na ni studiem dále připravují. Výstava připravena ve spolupráci s městem Rychnov nad Kněžnou a ZUŠ. Výstavu uvedl ředitel ZUŠ Mgr. Pavel Kovářiček.

Orlický salón '09 – 30. let činnosti výtvarného sdružení Gama

(18. září až 25. října 2009)

Orlický salón '09 byl koncipován jako výstava šesti výtvarníků výtvarného sdružení GAMA, které v roce 2009 oslavilo 30 let svého trvání. Výstava byla zahájena slavnostní vernisáží v pátek 18. září v 16 hodin. Výstavu uvedl doc. PhDr. Miloš Vítek, Csc..

Jana Kábrtová – keramika, malba, kresba, grafika

(18. září až 25. října 2009)

Výstava tvorby mladé výtvarnice z Jablonného v Orlických horách. Výstavu uvedl PhDr. Karel Jaroš.

Ke všem výstavám byly vydány drobné i obsáhlejší katalogy s reprodukcemi děl a popularizačními a informačními texty.

Návštěvnost: 4 230 osob

Synagoga - památník Karla Poláčka

V synagoze jsou dvě stálé expozice: v jedné části je možné se seznámit s životem a dílem významného rychnovského rodáka Karla Poláčka, další slouží jako expozice k historii judaizmu v regionu

Dále se může návštěvník seznámit s průběhem židovských svátků na samostatné výstavce.

Návštěvnost: 3 114 osob

V synagoze rovněž probíhají koncerty v rámci Poláčkova léta a své koncerty zde s oblibou pořádá i Rychnovský dětský pěvecký sbor a flétnový soubor Sarabanda.

Muzeum krajky Vamberk

Kromě stálé názvem – **3 století české krajky** využívá muzeum i malou výstavní síň..

V ní byla výstava Jiřina Pivoňková – šaty, Radek Borovička – fotografie. V rámci této výstavy byl připraven i workshop a africký večer (této akce se zúčastnilo více než 100 osob).

Návštěvnost: 7 087 osob.

Muzeum krajky v roce 2009 uspořádalo i výstavy mimo objekt budovy muzea – Česká Lípa a Jilemnice.

5. Památník Karla Plachetky a výstavy v budově ředitelství

Památník Karla Plachetky - **stálá expozice** vycpanin ptactva se nachází v budově muzea na Jiráskově 2 v Rychnově nad Kněžnou. Návštěvníci mohou také soutěžit v poznávání hlasů ptáků. Expozici ptactva navštěvují především školky a školy z okolí.

Další stálou výstavou v prostorách budovy ředitelství je „**Rychnov na historické fotografii**“ (neevidovaný počet návštěvníků – vstup zdarma)

Návštěvnost celkem 17 297 osob.

Výraznou část návštěvníků tvoří senioři a mládež. Část návštěvníků využívá k návštěvě výstav dny bezplatných vstupů : Dny evropského dědictví , Den muzeí a velká část návštěvníků využije k prohlídce vernisáže.

Muzeum a galerie Orlických hor v Rychnově nad Kněžnou nabízí ostatním institucím putovní výstavu Tajemný svět lišejníků , kterou neustále doplňuje o nové fotografie.

Jednorázové akce pro veřejnost

5. prosince proběhl tradiční vánoční **jarmark**. Odehrával se v prostorách muzejní expozice v I. patře Kolowratského zámku, kde návštěvníci viděli tradiční řemesla (vyřezávání figurek , paličkování ozdob, výroba svíček, výroba ozdob ze šustí a korálků, výroba skleněných figurek), mohli si zakoupit drobné vánoční dárky, zpestřením bylo vystoupení souboru flétnistů Sarabanda a krátká návštěva Mikuláše a čerta.

Jako vždy byl jarmark hojně navštíven a setkal se s velkým ohlasem.

Ve spolupráci se střediskem Villa Nova Uhřetínov byly připraveny semináře: **Setkání betlémářů a Setkání regionálních historiků.**

III. 2. Osvětová a vzdělávací činnost

Přednášková činnost

Pro žáky základních a středních škol a studenty vysokých škol jsou pořádány přednášky na různá témata. Pro základní školy o paměťových institucích (I. Krejčí) – letos v prostorách expozice doplněno soutěží o nejpozornějšího návštěvníka výstavy Psí život.

Exkurze s komentářem na archeologických výzkumech (M. Beková, B. Dragoun).

Archeologické a vlastivědné regionální přednášky – 40 přednášek, přednášky s přírodovědným zaměřením – 2 přednášky (účast 70 osob)

Na kolokviu Výzkumy v Čechách byl přednesen referát o výzkumech muzea.

III. 3. Ediční a publikační činnost

Ediční činnost:

Acta musei Richnoviensis. Sect. Natur - roč. 16

Acta musei Richnoviensis. Sect. Hist.- Psí známky

Orlické hory a Podorlicko – sv. 15

Pracovníci muzea publikují v odborném (Zpravodaj muzea východních Čech, Zprávy české archeologické společnosti , Archeologie středních Čech , sborník Panorama, Ateliér, sborníky konferencí, i denním tisku a v publikacích vydávaných muzeem:

III. 4. Propagace činnosti muzea

Muzeum doplňuje údaje o své výstavní a ediční činnosti na internetových stránkách <http://www.moh.cz> a dále informuje o svých aktivitách v kabelové televizi, regionálním tisku a pozvánky na výstavy byly nejen rozesílány ale i odvysílány v televizi PULS a na regionálních rozhlasových stanicích.

Na placené propagační šoty a reklamní akce nemá muzeum finanční prostředky, takže využívá různých bezplatných informačních portálů a nabízených akcí.

Výstava Psí život byla propagována v radiu Impuls – pozvánka na víkend.

Muzeum krajky se prezentovalo v pořadu Barvy života – vysílá ČT 1

5. Badatelská činnost

Odborní pracovníci poskytovali odbornou konzultační činnost badatelům převážně z řad studentů k jejich bakalářským, seminárním a diplomovým pracím . např.

Studentům archeologie byla poskytnuta pomoc při zpracovávání jejich seminárních pracích, další student archeologie zpracoval pod vedením archeologů muzea svou bakalářskou práci.

Rovněž knihovnice a pracovník zpracování starých tisků poskytovali studentům konzultace ke zpracování jejich diplomových prací.

Badatelé rovněž využívají databázi přírodovědného oddělení a služby pro veřejnost poskytují všechna oddělení muzea.

Samozřejmostí je zodpovídání telefonických a mailových dotazů ohledně sbírek, výstav a ostatních témat.

Vzdělávání pracovníků

Vzdělávání pracovníků muzea je řešeno účastí na odborných seminářích, školením a kurzech, které pořádá AMG či jiné organizace (např. školení Demus, CES, daňové a právní předpisy, autorské právo,....)

Ředitelka organizace se rovněž účastní seminářů, školení ať již k otázkám odborným nebo právním.

IV. Řízení a organizace

Limit pracovníků byl i v roce 2009 18 pracovních úvazků.

Během roku došlo k obměně několika pracovníků. Na pozici dokumentátora bylo vypsáno výběrové řízení – přihlášeno 120 žadatelů.

Vedení muzea tvoří : ředitelka organizace, její zástupce, ekonom a vedoucí jednotlivých oddělení /vědeckovýzkumného, sbírkotvorného a vedoucí pobočky Muzeum krajky Vamberk.

V organizaci je zpracován plán vnitřní kontroly a zápisy jsou uloženy u ředitelky organizace a do modulu ročních zpráv MFČR jsou odesílány hlášení dle platné legislativy..

V Rychnově nad Kněžnou 12.3. 2010

Dle podkladů pracovníků zpracovala Irena Krejčí, ředitelka organizace

